

SUUDİ ARABİSTAN VE RUSYA PETROL FİYAT SAVAŞININ DÜNYA PETROL PİYASALARI ÜZERİNDE KELEBEK ETKİSİ

The Butterfly Effect Of Saudi Arabia And Russia Oil Price War On World Oil Markets

Doç.Dr. Bülend Aydın ERTEKİN¹

Reference: Ertekin, B.A (2020). "Suudi Arabistan Ve Rusya Petrol Fiyat Savaşının Dünya Petrol Piyasaları Üzerinde Kelebek Etkisi", International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, Vol:6, Issue:21; pp:563-581.

ÖZET

Covid-19 salgını esnasında dünya küresel bir salgın hastalık ve ekonomik durgunluk ile savaşıırken, Mart 2020'den itibaren Suudi Arabistan ve Rusya arasındaki petrol fiyatları savaşı petrol piyasalarını etkilemiştir. 6 Aralık 2019 Viyana OPEC-Non-OPEC bakanlar toplantısında Suudi Arabistan ve Rusya'nın kendi ulusal çıkarları doğrultusunda ortaklaşa aldıkları kararlara göre davranacakları ümit edilmişti. Ancak, Suudi Arabistan petrol fiyatını düşürecek olan üretim artırma politikasını uygulamak isterken, Rusya petrol fiyatlarının yükselmesi ümidiyle petrol üretim oranının azaltılmasını istemiştir. Bu gelişmeler ışığında, bu çalışmanın amacı OPEC üyesi olan Suudi Arabistan ile OPEC üyesi olmadan dünyanın en güçlü petrol üreticisi ülkeleri arasında sıralanan Rusya arasında meydana gelen petrol fiyatları savaşının petrol piyasalarına verdiği olumsuz etkinin araştırılmasıdır. Çalışma kapsamında, 2018-2020 yılları arasındaki dünya petrol talep miktarları karşılaştırılmış, petrol rezerv ve üretim verilerine yer verilmiştir. Ayrıca Covid-19 salgını ve petrol piyasalarının çökmesine neden olan iki ülke arasındaki petrol fiyat savaşını kaynaklı petrol piyasa fiyatları değerlendirilmiştir. Değerlendirme esnasında, petrol piyasalarına ilişkin 2020-2024 yıllarına ilişkin tahminlere yer verilmiştir. Çalışmada konuya ilişkin haberler ve ilgili literatür incelenmiş ve uluslararası petrol fiyat endeksleri ve tahminler tablo ve grafikler ile gösterilmiştir. Çalışmanın sonucunda, Nisan 2020'ye kadar süren geçici fiyat ve üretim savaşı sonrasında kimilerine göre antlaşma kimilerine göre de bir ateşkese gidilerek normalleşme sürecinin sağlandığı görülmüştür. Ancak küresel durgunluk ve küresel salgın ile kum şatosu gibi dağılmış olan petrol piyasalarının, Rusya ve Suudi Arabistan arasındaki krize olumsuz tepki verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Doğal olarak birden dibe vuran fiyatların ve piyasa tepkilerinin toparlanması zaman alacağından, ileriki yıllara dönük petrol fiyatlarına ilişkin tahminlerde de bir dalgalanma yaşandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Petrol talebi, Fiyat, Tahmin, Suudi Arabistan, Rusya, Petrol, Kriz, Covid-19

ABSTRACT

As the world battled a global epidemic and economic recession during the Covid-19 outbreak, the oil price war between Saudi Arabia and Russia has affected oil markets since March 2020. At the OPEC-Non-OPEC ministerial meeting on December 6, 2019, in Vienna, it was hoped that Saudi Arabia and Russia would act in accordance with decisions they jointly take in accordance with their national interests. However, while Saudi Arabia wanted to implement a policy of increasing production that would lower the price of oil, Russia wanted the rate of oil production to be reduced in the hope of higher oil prices. In light of these developments, the aim of this study is to investigate the negative impact of the oil price war that has taken place between Saudi Arabia, which is a member of OPEC, and Russia, which is ranked among the most powerful oil producing countries in the world without being a member of OPEC. As part of the study, global oil demand between 2018 and 2020 was compared, and oil reserves and production data were included. In addition, the oil market prices resulting from the Covid-19 epidemic and the oil price war between the two countries which caused the collapse of the oil markets were assessed. During the assessment, oil market forecasts for the years 2020-2024 have been included. In the study, the relevant literature was reviewed, and the international oil price indexes and forecasts were presented in tables and charts. As a result of the study, it was observed that after the temporary price and production war that lasted until April 2020, the normalization process was achieved by concluding a treaty according to some, or a ceasefire for others. However, it was concluded that the oil markets, scattered like a sandcastle due to the global recession and the global epidemic, reacted negatively to the crisis between Russia and Saudi Arabia. Naturally, there is a fluctuation in the forecast for oil prices for years to come, as the price recovery that has suddenly hit bottom and market reactions are supposed to take time.

Keywords: Oil demand, Price, Expectations, Saudi Arabia, Russia, Oil, Crisis, Covid-19

1.GİRİŞ

6 Aralık 2019 tarihinde Viyana'da gerçekleşen 7. OPEC üyesi ve OPEC üyesi olmayan ülkeler Bakanlar toplantısında, Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) üyesi Suudi Arabistan ile OPEC üyesi olmayan (Non-OPEC) ülke olan Rusya'nın ortak inisiyatifiyle varılan antlaşma uyarınca 1 Ocak 2020'den itibaren günlük 500,000 varil tondan kademeli olarak günlük 1,7 milyon varil ton petrol üretim kesintisi kararı alındı (OPEC : *The 7th OPEC and non-OPEC Ministerial Meeting concludes*, 2019). 2020 Ocak ayı başından itibaren uygulamaya geçeceği sanılan bu antlaşmanın

¹ Anadolu Üniversitesi, Basın ve Yayın Bölümü, Eskişehir/Türkiye

Suudi Arabistan'ın kararsızlığı ile uygulamaya konamaması neticesinde Rusya ve Suudi Arabistan arasında başlayan petrol üretim ve fiyat savaşına eklenen Covid-19 salgını tüm dünya piyasalarını olumsuz olarak etkilemiştir.

Bu kaos sonucu petrol piyasalarında etkisi çok büyük olan küresel bir tsunami yaşanmıştır. Petrol varil fiyatları düşmüş ve bu durum hem petrol piyasaları hem de petrol ihraç eden ülkeler için bir travma yaratmıştır. Petrol fiyatlarının dibe vurması petrol ithal eden ülkeler için bir avantaj gibi görünse de küresel ekonomik durgunluğun tüm dünyayı etkilemesi nedeniyle çok da sevindirici olamamıştır.

Bu çalışmada, öncelikle, Suudi Arabistan ve Rusya petrol savaşı öncesi ve sonrasında yakın dönem dünya petrol talep miktarı değerlendirilmiş, OPEC ülkelerinin petrol üretim rezerv ve kapasitelerine yer verilmiş ve Suudi Arabistan ve Rusya arasındaki petrol fiyat çatışmasını sonlandıran Nisan 2020 antlaşması sonrası dünya petrol fiyatlarına ilişkin tahminler alınmıştır. Öncelikle daha önce varmış oldukları 2019 Aralık ayındaki antlaşmaya rağmen Suudi Arabistan ve Rusya arasındaki 2020 Mart ayında başlayan ikili çatışma ve çatışma sonrası 2020 Nisan ayındaki zorunlu antlaşma süreçleri içinde petrol piyasalarında meydana gelen fiyat dalgalanmaları incelenmektedir.

Çalışmanın sınırlılıkları kapsamında Suudi Arabistan ve Rusya fiyat savaşının meydana getirdiği kriz ve Covid-19 salgınına bağlı petrol fiyatlarının düşmesi sonucu Mayıs ve Haziran 2020 petrol fiyatları baz alınarak yapılmış olan 2020-2024 uluslararası petrol fiyatları tahminlerine bu çalışmada yer verilmiştir. Tahminlere ilişkin veriler, tablolar halinde çalışma içinde gösterilmiştir. Çalışmada yer alan The Economy Forecast Agency'nın yaptığı 2020-2024 arasındaki fiyat tahminlerinin yeni fiyatlandırmalar ile boyut kazanacağını dikkate alınması gerekmektedir. Mayıs ve Haziran 2020 ayları sonrasındaki aylar çalışma kapsamında ele alınmamıştır.

2. PETROL SAVAŞI ÖNCESİ VE SONRASINDA DÜNYA PETROL TALEP MİKTARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Dünya'da petrol önemli bir enerji kaynağı olup, petrol ihraç eden ülkelerin ulusal ekonomileri için önemli bir ihraç girdisidir. Bu girdinin talep devamlılığına bağlı üretim ve ihracatı, petrol ihraç eden ülkeler için vaz geçilmez bir unsurdur. Ancak 2020 başlarından itibaren dünyayı kasıp kavuran Covid-19 salgını sanayi, tüketim, ulaşım, seyahat gibi birçok sektörün durgunluk ve daralma yaşaması ülke ekonomilerinin durgunlaşmasına ve buna bağlı olarak kısmi petrol talep azalmasının yaşanmasını beraberinde getirmiştir. Küresel sahne bu durumda iken, Suudi Arabistan ve Rusya arasında yaşanan petrol fiyat çatışması petrol piyasalarındaki dengeyi olumsuz bir şekilde bozmuştur. Kriz esnasında, petrol fiyatları artık içecek fiyatları ile karşılaştırılmaya başlanmıştır. Bir varil petrol fiyatının, Mart 2020'de yarım litre biradan (Sullivan, 2020), Nisan 2020'de bir şişe şarap (Bussewitz, 2020) ve bir şişe sudan (*Cheaper than bottled water: Oil price goes negative as demand collapses, Wall Street dips - Business News, 2020*) ucuz olduğu analizleri yapılmıştır. Mayıs 2020 başında da petrol varil fiyatının pet şişe su fiyatı ile karşılaştırılması devam etmiştir (Adesina, 2020).

Resim 1. Uluslararası Piyasalarda Sudan Ucuz Petrol İmaj Tasviri

Kaynak: Adesina, O. (2020, May 2). The time crude oil became cheaper than water | Nairametrics. Nairametrics.Com. <https://nairametrics.com/2020/05/02/the-time-crude-oil-became-cheaper-than-water/>

1991 yılından beri ilk defa petrol fiyatları bu kadar dibe vurmuş olması petrol piyasalarının çok kötü etkilemiştir (Egan, 2020). Birçok petrole bağlı hisse işlem tahtaları bu olumsuz durum neticesinde kapanmak durumunda kalmıştır. Şirketler ve hisse sahipleri mali açıdan büyük zararlara uğramışlardır. Oysa Covid-19 ve Suudi Arabistan ve Rusya arasındaki petrol savaşından önce dünya piyasaları çok farklı bir konumda idi. Tablo 1’de 2018-2020 arasındaki Dünya petrol talep miktarı günlük üretim miktarı (mb/d) ve Tablo 2’de ise talep miktarları arasındaki büyüme ve yüzde oranları görülmektedir. Örneğin Tablo 1’de OECD ülkelerinin talep oranı 2018 yılında 48,01 iken bu oran 2020 ortalamasıyla 43,92’ye düşmüştür. Amerika’nın 2018’de 25,60 olan oranı 2020 ortalaması 23,74’e gerilemiştir. Avrupa’nın 2018’de 14,33 olan talep oranı 2020 ortalamasında 12,96 olarak alınmıştır. Gelişmekte olan ülkeler 2018’de 32,62 talep oranına sahip iken bu oran 2020 ortalamasında 31,48’e gerilemiştir. Rusya dahil, Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT)’nin talebi 2018’de 4,76 ve 2020’de çok ufak bir fark ile 4,53 oranında kalmaktadır. Salgının çıkış noktası ve merkezi olan Çin’de 2018’de 12,71 olan talep oranı 2020 ortalamasında 12,25 olarak kalmıştır.

Tablo 1. Dünya 2018-2020 Petrol Talep Miktarı (mb/d)

	2018	2019	1Q20	2Q20	3Q20	4Q20	2020
Dünya Petrol Arz ve Talep Dengesi							
Dünya Talebi							
OECD	48,01	47,91	45,53	38,37	45,17	46,55	43,92
Amerika	25,60	25,62	24,55	20,35	24,78	25,26	23,74
Avrupa	14,33	14,34	13,10	11,37	13,55	13,78	12,96
Asya Pasifik	8,08	7,96	7,88	6,65	6,84	7,50	7,22
Gelişmekte Olan Ülkeler	32,62	33,08	31,92	30,56	31,42	32,00	31,48
BDT	4,76	4,84	4,50	4,38	4,55	4,71	4,53
Diğer Avrupa ülkeleri	0,74	0,76	0,71	0,64	0,57	0,66	0,65
Çin	12,71	13,07	10,27	12,75	12,57	13,38	12,25
Dünya Talep Toplamı	98,84	99,67	92,92	86,70	94,28	97,30	92,82

Kaynak: OPEC: Monthly Oil Market Report. (2020, April). OPEC. https://www.opec.org/opec_web/en/publications/338.htm ; Tablo 2’de Gelişmekte Olan Ülkeler arasında diğer Asya ülkeleri (Hindistan dahil), Latin Amerika, Orta-Doğu ve Afrika bölgeleri genel olarak alınmıştır. Bkz. Monthly Oil Market Report- PDF download. (2020, April). OPEC. <https://momr.opec.org/pdf-download/> , s.25

Ancak Tablo 2’de daha açık bir şekilde 2018-2019 ve 2019-2020 arasındaki farkı talep büyümesi (arz) ve talebin yüzdesel farkları incelendiğinde 2018-2019 verilerine göre 2019-2020 verilerinde eksi ve negatif etkinin tüm dünya ülkelerinde üzerinde olduğu görülmektedir. Özellikle, salgın ve petrol savaşı dönemine denk gelen veriler karşılaştırma amacıyla incelendiğinde, dünya ülkelerinin içinde buldukları ekonomik sınıflandırmaya, genel ekonomik büyüklüklerine ve salgından ekonomilerinin etkilenme ölçüleri kapsamında negatif yöndeki talep yüzde oranlarının değişiklik göstermektedir. Negatif etkinin en az olandan en büyük oranına göre sınıflandırıldığında, gelişmekte olan ülkelerde -4,84 olan olumsuz etkinin, Çin’de -6,33, BDT’de -6,37, OECD’de -8,33 ve diğer Avrupa ülkelerinde -15,37 oranında olumsuzluk yarattığı görülmektedir. Bu veriler içinde OECD aynı zamanda Amerika, Avrupa ve Asya Pasifik ülkelerini de kapsamaktadır. OECD içindeki, Amerika’da bu oran -7,30, Asya Pasifik’te -9,31 ve Avrupa’da -9,63 dür. Görüldüğü gibi, OECD ülkeleri içinde en çok Avrupa’nın en olumsuz şekilde etkilendiği görülmektedir. Amerika, Avrupa, Gelişmekte olan ülkeler, BDT, Diğer Avrupa ülkeleri ve Çin açısından çok olumsuz oranlarda yoğunlaştığı görülmektedir. Tablo 1’de ve Tablo 2’de OPEC verilerinin aslına uygun olarak Gelişmekte olan ülkelerin bir bütün halinde alınmıştır. Gelişmekte olan ülkeler verileri Hindistan dahil diğer Asya ülkelerini, Latin Amerika’yı, Orta-Doğu’yu ve Afrika’yı da kapsamaktadır.²

² Hindistan dahil diğer Asya ülkeleri, Latin Amerika, Orta-Doğu ve Afrika için bkz. Monthly Oil Market Report - PDF download. (2020, April). OPEC. <https://momr.opec.org/pdf-download/> ,s.25

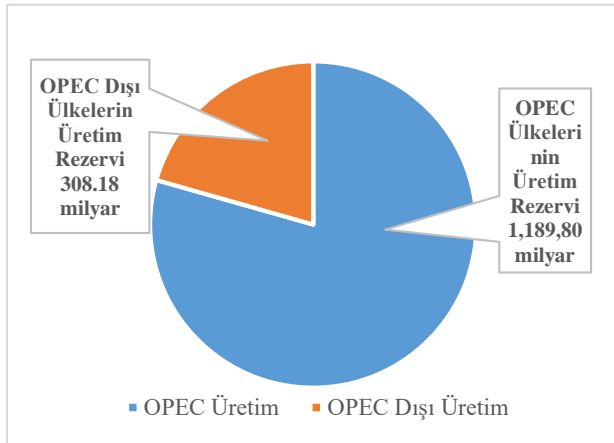
Tablo 2. Dünya 2019-2020 Petrol Talep Miktarı (mb/d) Büyüme ve Yüzde Oranı

	2019/18 Farkı	2019/18 Farkı	2020/19 Farkı	2020/19 Farkı
Dünya Petrol Arz ve Talep Dengesi				
Dünya Talebi	Büyüme	%	Büyüme	%
OECD	-0,10	-0,21	-3,99	-8,33
Amerika	0,01	0,05	-1,87	-7,30
Avrupa	0,01	0,06	-1,38	-9,63
Asya Pasifik	-0,12	-1,49	-0,74	-9,31
Gelişmekte Olan Ülkeler				
BDT	0,46	1,41	-1,60	-4,84
Diğer Avrupa Ülkeleri	0,09	1,84	-0,31	-6,37
Çin	0,02	2,69	-0,12	-15,37
	0,36	2,85	0,83	-6,33

Kaynak: Monthly Oil Market Report- PDF download. (2020, April). OPEC. <https://momr.opec.org/pdf-download/> , s.25; Tablo 3'de Gelişmekte Olan Ülkeler arasında diğer Asya ülkeleri (Hindistan dahil), Latin Amerika, Orta-Doğu ve Afrika bölgeleri genel olarak alınmıştır. Bkz. Monthly Oil Market Report- PDF download. (2020, April). OPEC. <https://momr.opec.org/pdf-download/> , s.25

3. OPEC ÜLKELERİNİN PETROL ÜRETİM REZERV VE KAPASİTELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

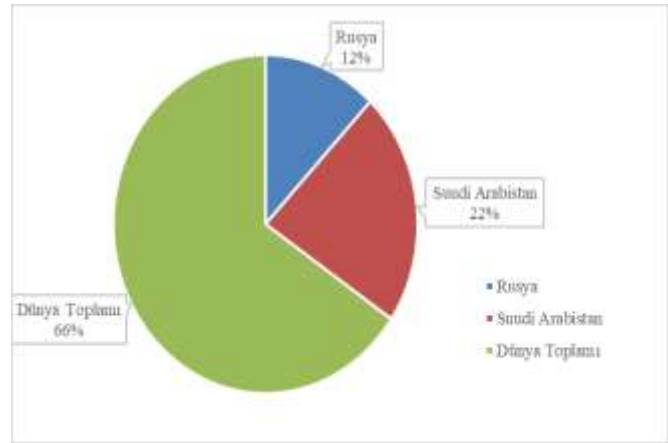
Dünya petrol üretim %79'unun OPEC'e ait olduğu düşünülürse, OPEC'in dünya enerji piyasalarında önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, OPEC üyesi olmayan ülkelerin de dünya petrol üretimindeki payı %21 oranındadır. Dünya petrol üretiminde tek başına Suudi Arabistan'ın %22,4, Rusya'nın %12,1 payı bulunmaktadır. Tek başlarına Suudi Arabistan ve Rusya'nın toplam ortak payı ise %34,5 civarındadır. Doğal olarak bu büyük paya sahip olan bu iki ülke kendi (ulusal) çıkarları için özellikle uluslararası piyasaları olumsuz etkileyen bir petrol / fiyat savaşı başlatmışlardır. Grafik 5 OPEC ve OPEC üyesi olmayan ülkelerin dünya ham petrol rezerv paylarını, Grafik 6 Suudi Arabistan ve Rusya'nın dünya petrol üretimindeki paylarını göstermektedir.

Grafik 5. OPEC Dünya Ham Petrol Rezerv Payı (2018)

Kaynak: OPEC: OPEC Share of World Crude Oil Reserves. (2018). OPEC.

https://www.opec.org/opec_web/en/data_graphs/330.htm

Grafik 6 Suudi Arabistan ve Rusya'nın Dünya Petrol Üretimindeki Payları

Kaynak: OPEC: OPEC proven crude oil reserves, at end 2018 (billion barrels, OPEC share). (2019). OPEC Annual Statistical Bulletin 2019.

https://www.opec.org/opec_web/en/data_graphs/330.htm ; BP.

(2019). Oil – BP Statistical Review of World Energy 2019.

<https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2019-oil.pdf> , s.16

Tablo 3'te ise dünya petrol üretiminde %79 paya sahip olan OPEC üyelerinin her birinin üretim payları görülmektedir.

Tablo 3 OPEC Dünya Ham Petrol Rezerv Payları, 2018

OPEC	Rezerv Miktarı (Milyar Varil)	Yüzde Oranı
Venezuela	302.81	% 25.5
Suudi Arabistan	267.03	% 22.4
İran	155.60	% 13.1
Irak	145.02	% 12.2
Kuveyt	101.50	% 8.5
BAE	97.80	% 8.2
Libya	48.36	% 4.1
Nijerya	36.97	% 3.1
Cezayir	12.20	% 1.0
Ekvador	8.27	% 0.7
Angola	8.16	% 0.7
Kongo	2.98	% 0.3
Gabon	2.00	% 0.2
Ekvator Ginesi	1.10	% 0.1

Kaynak: OPEC: OPEC proven crude oil reserves, at end 2018 (billion barrels, OPEC share). (2019). OPEC Annual Statistical Bulletin 2019. https://www.opec.org/opec_web/en/data_graphs/330.htm

Tablo 4'teki veriler, OPEC üyesi ülkelerin Ocak, Şubat ve Mart 2020'deki günlük üretim miktarlarını vermektedir. Uluslararası piyasaları etkileyecek oranda en fazla günlük üretim Suudi Arabistan'a aittir. İkinci en fazla günlük üretim miktarı BAE'ye ait bulunmaktadır.

Tablo 4. OPEC Üye Ülkelerin Ham Petrol Üretimi (Günde Bin Varil) (tb/d) Mart 2020

	Ocak 20	Şubat 20	Mart 20	Mart/Şubat Farkı
Angola	1375	1387	1402	15
BAE	3042	3065	3451	386
Cezayir	1012	1009	1027	18
Ekvator Ginesi	125	122	121	-1
Gabon	192	194	203	10
Irak	4508	4604	4585	-20
İran	2082	2070	2018	-52
Kongo	294	305	301	-4
Kuveyt	2668	2670	2840	170
Libya	793	147	93	-54
Nijerya	1760	1788	1853	65
Suudi Arabistan	9739	9671	10058	388
Venezuela	772	760	660	-100
OPEC Toplamı	28360	27790	28612	821

Kaynak: Real Price of OPEC Basket. (2020). https://www.opec.org/opec_web/static_files_project/media/downloads/data_graphs/MI032020.pdf, s.1

Rusya petrol rezervleri bakımından BP raporlarına göre 2018 yılında 106.2 milyar varil (BP, 2019) ile dünyada 6. sırada yer almaktadır (Stebbins, 2019). Rusya'nın petrol rezervlerinin değeri ise 1.2 trilyon ABD doları olarak tahmin edilmektedir (Kennedy, 2019).³ Rusya kendi ulusal petrol rezerv coğrafyasının⁴ dışında ayrıca Antarktika'nın 513 milyar varillik petrol rezervinden pay almak için yaptığı ticari hamleler uluslararası petrol piyasaları içindeki güç dengelerinde konumunu kuvvetlendirmektedir (Watkins, 2020).

Tablo 5. Rusya Petrol Rezerv Kapasitesi (1998-2018) (milyar varil)

1998	2008	2017	2018
113.1	106.4	106.3	106.2

Kaynak: BP. (2019). *Oil – BP Statistical Review of World Energy 2019*. <https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2019-oil.pdf>, s.14

Tablo 6. Rusya Petrol Üretim (2012-2018) (Günlük / milyon varil)

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018 Dünya Oranı %
10656	10807	10860	11007	11269	112555	11438	12,1

Kaynak: BP. (2019). *Oil – BP Statistical Review of World Energy 2019*. <https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2019-oil.pdf>, s.16

³ Ayrıca bkz. Russian Government Values Oil Reserves at \$1.2 Trillion - The Moscow Times. (2019, September 20). The Moscow Times. <https://www.themoscowtimes.com/2019/09/20/russian-government-values-oil-reserves-at-1-trillion-a67363>

⁴ Rusya'nın petrol rezerv haritası için bkz. Russia Oil Map. (n.d.). Carnegie Endowment for International Peace. Retrieved May 9, 2020, from <https://carnegieendowment.org/publications/interactive/russia-oil-map/>

Rusya'nın Suudi Arabistan'ın ile bu petrol veya fiyat savaşı sürdürmesinin önemli nedeni yukarıda da belirttiğimiz gibi petrolün Rusya için önemli bir ihracat ürünü olmasıdır. Rusya'nın günlük petrol ihracatı yıllara göre karşılaştığında kademeli olarak arttığı görülmektedir.

Tablo 7. Rusya Petrol İhracatı (2012-2018) (Günlük / milyon varil)

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018 Dünya Oran %
7457	7948	7792	8313	8814	8979	9159	12,8

Kaynak: BP. (2019). *Oil – BP Statistical Review of World Energy 2019*. <https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2019-oil.pdf>, s.28

4. SUUDİ ARABİSTAN VE RUSYA ARASINDAKİ NİSAN 2020 ANTLAŞMASI SONRASI DÜNYA PETROL PİYASALARININ İLİŞKİN TAHMİNLER

Covid-19 salgını küresel sistemini olumsuz yönde etkilemiş ve dünyada sosyo-ekonomik durgunluk ve hatta gerilemeye sebebiyet vermiştir. Bu salgın ortamında, Suudi Arabistan ve Rusya'nın 2020 başından beri başlattıkları petrol fiyat savaşı Nisan ayında anlaşma ile sonuçlanmış ise de bu geçici bir ateşkes (Lee, 2020) olarak görülmüştür (*Report: Saudi Arabia, Russia continue oil dispute despite 'truce' – Middle East Monitor, 2020*). Trump bu anlaşmayı büyük bir sevinç ile karşılamış (*Donald Trump: Trump hails OPEC agreement to cut oil production for saving US energy jobs, Energy News, ET EnergyWorld, 2020*) olsa da Suudi Arabistan ve Rusya arasındaki çatışma ve Covid-19 salgınının yarattığı ekonomik durgunluk, Kuzey Amerika petrol piyasalarını çok kötü etkilemiştir. Nisan ayı başında Western Texas Intermediat (WTI) ham petrol fiyatı 25 ABD dolarından işlem görmüştür (Lierop, 2020). Nisan ayı başında, küresel ölçekte borsaların düşmesi, Asya petrol talebinin adeta buharlaşması, Amerika Birleşik Devletleri'nde ve Kanada'da petrol sektörüne bağlı iş kolları büyük zarar görmesi ve Suudi Arabistan 25 dolar düzeyinde seyreden bir petrol fiyatın yaratacağı sonuçları kaldıramayacağı tartışılırken, Nisan ayı bitmeden 20 Nisan 2020'de WTI ham petrol fiyatı açılış fiyatı 18 dolardan tarihi bir fiyat (Tagliapietra, 2020) olarak eksi (-) 40'lara kadar inip daha sonra eksi (-) 37 dolarda sabitlenmesi dünya petrol piyasalarının yaşadığı zor durumun en büyük somut örneğidir (Zoellner, 2020).

Diğer taraftan petrol üreticisi ve ihracatçısı Suudi Arabistan ve Rusya zor koşullar altında bulunmaktadır. Lierop'ın analizine göre, Suudi Arabistan bütçesini dengelemek için 83 dolardan işlem gören bir fiyat düzenlemesine ihtiyacı bulunmaktadır. Rusya'nın ise petrol üretimindeki başa baş maliyet fiyatı zaten 42 dolar civarındadır (Lierop, 2020). Petrol fiyatlarının bu kadar ucuz olması ve piyasanın durgun olması, Kuzey Amerika enerji sektörünü olumsuz etkileyeceği gibi, Suudi Arabistan ve Rusya için de ekonomik açıdan derin etkileri olacaktır. Zaten bu konuda Dünya Bankası'nın yayınladığı verilere göre dünyadaki eksi seyrindeki ekonomik küçülme, 2020 yılında Suudi Arabistan için -5,7 ve Rusya için de -7,6 oranında olumsuz etki yapacağı tahmin edilmektedir (Richter, 2020).

Milli bütçesini sadece elde ettiği petrol ihracat gelirleriyle düzenleyen Suudi Arabistan için durum oldukça hassas görülmektedir. Lierop'a göre, Suudi Arabistan nüfusun üçte ikisinin kamu görevinde bulunduğu ve yirmi beş altı nüfusun %25 -30 oranında işsiz olduğu göz önüne alınırsa, uzun bir dönem sürecek düşük bir petrol fiyatı Suudi Arabistan'da kraliyet ailesine karşı sosyal huzursuzluğun büyümesini tetikleyecektir. Suudi Arabistan'ın bu koşullar altında 2030 hedeflerine ulaşması ya da vatandaşlarına mali destek sağlaması zor olacaktır (Lierop, 2020). Aynı şekilde, petrol fiyatlarının çok uzun süre çok düşük kalması Rusya'nın yaşam standartlarının azalmasına ve kamu harcamalarında büyük açıklar meydana gelmesine neden olacaktır (Lierop, 2020).

Uluslararası Enerji Örgütü'nün tahminleri ile petrol talebi 1990'lı yılların seviyesine inerek, %30 talep azalmasıyla nisan ayında günlük 29 milyon varil, mayıs ayında ise günlük 26 milyon varile inmiştir (Tagliapietra, 2020). 2020 yılı için WTI mayıs ayı işlem fiyatı 20.43 dolar (Zoellner, 2020), 2020 Temmuz ayı 20 dolar ve Ekim ayı 30 dolar olarak hesaplanmıştır. Brent petrolün % 8.9 düşüş ile haziran ayı referans fiyatı varili 25.83 dolar olarak hesaplanmıştır (Zoellner, 2020).

Kriz yaşandığı dönemlerde, ağırlık kazanan görüşe göre, Covid-19 sonrası petrol piyasalarının daha uzun süre toparlanamayacağı yönünde olmuştur. Shackleton'ın piyasalara yönelik yaptığı tahminlere göre, fiyatlar salgından önceki düzeyine Haziran 2022'dan önce gelmesi söz konusu olmayacağı yönünde olmuştur (Shackleton, 2020). İleriye doğru yapılan tahminlerde kriz döneminden ancak iki yıl sonra fiyatların 30 ile 40 dolar ABD doları arasında olacağı öngörülmüştür. Eski seviyelerine dönmesi zor olan piyasalarda, örneğin WTI petrolü Aralık 2026'da bile 46 doların altında olacaktır (Shackleton, 2020).

İçinde bulunulan bu durum, petrol ihraç eden ülkeler ve Covid-19 öncesine kadar bu enerji sektöründen yüksek oranlarda kâr elde etmeye alışık olan aracı kurumlar dahil tüm petrol şirketler açısından olumsuz görünen bir tabloyu oluşturmaktadır. Bununla beraber, fiyatın düşük olması ve petrol talebinin eskisi gibi yoğun olmaması nedenleriyle tahminlere göre (şu an için) her şeyin eskisi gibi olmayacağı şeklinde gözükmemektedir. Büyük şirketler, hissedarlar ve borç sahipleri büyük bir baskı altında bulunmaktadır (Slav, 2020). Bununla beraber piyasaların, yükseliş ve iniş döngüsü⁵ içinde orta ve uzun vadede toparlanacağına ilişkin tahminler de yapılmaktadır (Cohen, 2020). Bu olumsuz tabloya rağmen, OPEC fiyatları 18 Mayıs 2020'de +1.61 iyileşme ile 26,54 dolardan işlem görürken, WTI + 1.48 iyileşme ile 33.30 dolardan ve Brent ham petrol fiyatı +2.31 iyileşme ile 34.81 dolardan işlem görmüştür (*Opec Basket Oil Price Charts | Oilprice.com*, 2020). ABD piyasaları için, WTI endeksi petrol fiyatı iyileşmesi ve OPEC fiyatlarına göre daha yüksek işlem görmeye başlaması çok daha önemli görülmektedir. Bu yükseliş bir yerde, Amerikan Enerji Bilgi İdaresi (EIA)'nin⁶ tahminleri de örtüşmektedir. EIA, (*Short-Term Energy Outlook (STEO)*, 2020: 1) 2020 yılının ikinci yarısından itibaren petrol varil fiyatının 32 dolar olacağını öngörmüştür (Amadeo, 2020).

Bununla beraber, petrol piyasalarına yönelik analizler olumlu ve olumsuz olmak üzere bazen birbirisiyle çelişebilmektedir. Yukarı ifade edildiği gibi, bir taraftan piyasaların kendisini eskisi gibi kolay kolay toparlayamayacağı ifade edilirken, yine diğer taraftan, ünlü petrol yatırımcısı, Sauwiris'in iyimser öngörüsüne göre, on sekiz ay içinde petrol fiyatları 100 ABD doları seviyesine ulaşacaktır (Graham, 2020)⁷.

Covid-19 salgının ekonomik etkileri doğrultusunda bu öngörülenlere ulaşılması zor görünse de küreselleşen dünyamızdaki ticaret savaşlarının salgına ve onun etkilerine karşın farklı senaryolar ile hareket ettiklerini unutmamak gerekir. Bu senaryolar çerçevesinde, EIA'nin öngörülerine göre⁸, 2025 yılında ortalama Brent ham petrol varil fiyatı 79 ABD dolara ulaşacaktır. 2030 yılında dünya talebi doğrultusunda petrol varil fiyatı 98 ABD dolarına, 2040 yılında fiyatın 146 ABD dolara ve ucuz petrol kaynaklarının tükenmesinden dayalı olarak da 2050 yılında ise petrol fiyatı çok gülünç görünse de 214 ABD dolarına ulaşacağı varsayılmaktadır. Bu artışlarda da Çin'in petrol talebi ve büyüyen ekonomilerin etkisi olacaktır. Brent petrolün fiyatı ise bu yıllara ulaşıldığında tahminlere göre 270 ABD dolarından işlem görecektir (Amadeo, 2020).⁹

4.1. Mayıs 2020 The Economy Forecast Agency Petrol Fiyat Tahminleri (2020-2024)

Suudi Arabistan ve Rusya arasında varılan petrol anlaşması ve 2020 Nisan-Mayıs aylarında yaşanan Covid-19 salgını gölgesinde yukarıda da görüldüğü gibi petrol piyasa fiyatlarına ilişkin tahminler fiyatların çok yüksek olmayacağı yönünde olmuştur. Örneğin, The Economy Forecast Agency'nin 18 Mayıs 2020 tarihinde güncellediği 2020-2024 yıllarına ilişkin tahminleri aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

⁵ Boom-bust cycle.

⁶ U.S. Energy Information Administration (EIA)

⁷ 2020 Mayıs ayı baz alınır bu 18 ay 2021 Kasım ayına denk gelmektedir.

⁸ EIA'nın Mayıs 2020 raporu için bkz. (*Short-Term Energy Outlook (STEO)*, 2020: 1-59)

⁹ EIA'nın tahminlerine göre, Amerikalılar petrole en az 200 ABD doları ödemek zorunda kalırken, Avrupa Birliği vergiler ile petrole 250 ABD doları ödemek zorunda kalacaklardır. (Amadeo, 2020)

Tablo 8’de The Economy Forecast Agency’ın fiyat değerlendirmelerine göre, 2020 yılı petrol açılış fiyatı ortalaması 37,02 ABD doları, kapanış fiyatı ortalama 38,47 ABD doları civarında tahmin edilmiştir.

Tablo 8. 2020 Yılı Dünya Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Mayıs	26,64	25.50-38.72	38,15	43.2%	43,20%
Haziran	38,15	38.15-41.13	40,52	6.2%	52,10%
Temmuz	40,52	40.52-42.90	42,27	4.3%	58,70%
Ağustos	42,27	39.06-42.27	39,65	-6.2%	48,80%
Eylül	39,65	36.63-39.65	37,19	-6.2%	39,60%
Ekim	37,19	34.36-37.19	34,88	-6.2%	30,90%
Kasım	34,88	34.88-37.44	36,89	5.8%	38,50%
Aralık	36,89	36.89-38.81	38,24	3.7%	43,50%
Toplam Ortalama	37,02		38,4738		
Toplam Ortalama %					44,41%

Kaynak: *OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023- Long Forecast*. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

The Economy Forecast Agency’ın 18 Mayıs 2020 tarihli 2021 yılı tahminlerinde ise petrol fiyatları açılış fiyatı 37,17 ABD dolar ve kapanış fiyatı ortalaması 36,98 ABD doları olacaktır.

Tablo 9. 2021 Yılı Dünya Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	38,24	37,32-38,46	37,89	-0,90%	42,20%
Şubat	37,89	37,54-38,68	38,11	0,60%	43,10%
Mart	38,11	37,15-38,29	37,72	-1,00%	41,60%
Nisan	37,72	34,85-37,72	35,38	-6,20%	32,80%
Mayıs	35,38	35,27-36,35	35,81	1,20%	34,40%
Haziran	35,81	33,09-35,81	33,59	-6,20%	26,10%
Temmuz	33,59	33,59-35,47	34,95	4,00%	31,20%
Ağustos	34,95	34,95-37,68	37,12	6,20%	39,30%
Eylül	37,12	37,12-38,95	38,37	3,40%	44,00%
Ekim	38,37	38,37-41,36	40,75	6,20%	53,00%
Kasım	40,75	37,65-40,75	38,22	-6,20%	43,50%
Aralık	38,22	35,31-38,22	35,85	-6,20%	34,60%
Toplam Ortalama	37,17916667		36,98		
Toplam Ortalama %					38,82%

Kaynak: *OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023- Long Forecast*. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Tablo 10’deki verilere bakıldığında, petrol açılış fiyatının 2022 yılının ortalamasında açılış fiyatının 39,53 ABD doları, kapanış fiyatının ise 40,80 ABD doları şeklinde olacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 10. 2022 Yılı Dünya Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	35,85	33,13-35,85	33,63	-6,20%	26,20%
Şubat	33,63	33,63-36,26	35,72	6,20%	34,10%
Mart	35,72	34,70-35,76	35,23	-1,40%	32,20%
Nisan	35,23	35,23-37,97	37,41	6,20%	40,40%
Mayıs	37,41	37,41-39,90	39,31	5,10%	47,60%
Haziran	39,31	39,31-41,20	40,59	3,30%	52,40%
Temmuz	40,59	38,92-40,59	39,51	-2,70%	48,30%
Ağustos	39,51	39,51-41,74	41,12	4,10%	54,40%
Eylül	41,12	41,12-43,38	42,74	3,90%	60,40%
Ekim	42,74	42,74-45,94	45,26	5,90%	69,90%
Kasım	45,26	45,26-48,79	48,07	6,20%	80,40%
Aralık	48,07	48,07-51,82	51,05	6,20%	91,60%
Toplam Ortalama	39,53666667		40,8033		
Toplam Ortalama %					53,16%

Kaynak: *OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023- Long Forecast*. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

2023 yılı tahminlerine bakıldığında, petrol açılış fiyatının 12 ayın ortalamasında 51,04 ABD doları, kapanış fiyatının ise 51,29 ABD doları civarında olacağı yönündedir.

Tablo 11. 2023 Yılı Dünya Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	51,05	51,05-53,09	52,31	2,50%	96,40%
Şubat	52,31	52,31-56,05	55,22	5,60%	107,30%
Mart	55,22	52,86-55,22	53,67	-2,80%	101,50%
Nisan	53,67	51,53-53,67	52,31	-2,50%	96,40%
Mayıs	52,31	49,56-52,31	50,31	-3,80%	88,90%
Haziran	50,31	47,07-50,31	47,79	-5,00%	79,40%
Temmuz	47,79	46,89-48,31	47,6	-0,40%	78,70%
Ağustos	47,6	46,75-48,17	47,46	-0,30%	78,20%
Eylül	47,46	47,46-51,16	50,4	6,20%	89,20%
Ekim	50,4	50,40-53,41	52,62	4,40%	97,50%
Kasım	52,62	51,06-52,62	51,84	-1,50%	94,60%
Aralık	51,84	51,84-54,87	54,06	4,30%	102,90%
Toplam Ortalama	51,04833333		51,2992		
Toplam Ortalama %					92,58%

Kaynak: OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023- Long Forecast. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Tablo 12’de görüldüğü gibi, The Economy Forecast Agency’nin 2024 yılı tahminlerinde ise, petrol açılış fiyatının yıllık ortalaması 55,64 ABD doları ve kapanış fiyatının 57,09 ABD dolarından işlem göreceği yönündedir.

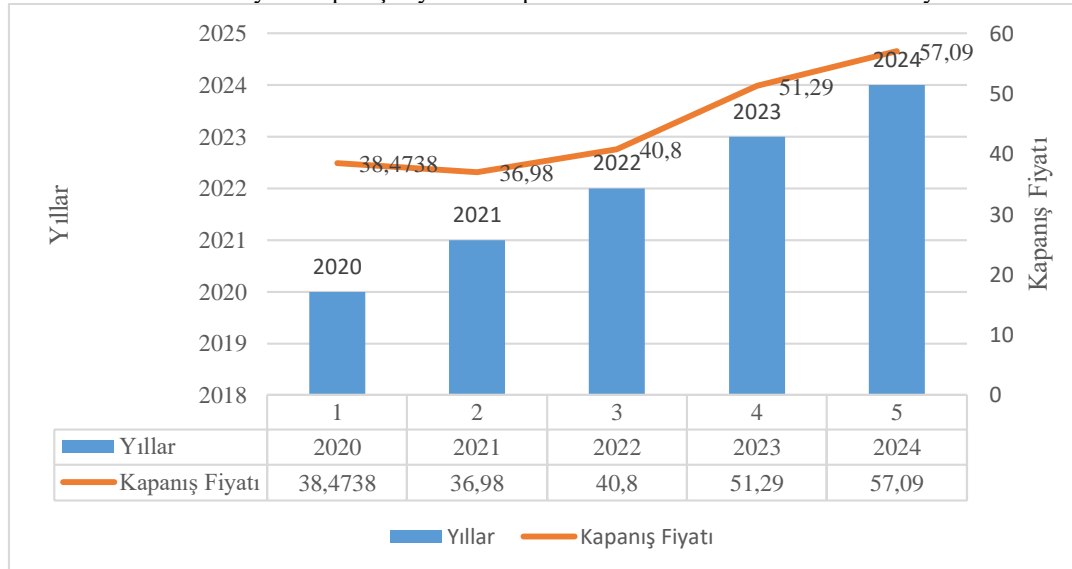
Tablo 12. 2024 Yılı Dünya Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	54,06	54,06-58,27	57,41	6,20%	115,50%
Şubat	57,41	53,04-57,41	53,85	-6,20%	102,10%
Mart	53,85	53,09-54,71	53,9	0,10%	102,30%
Nisan	53,9	53,90-56,44	55,61	3,20%	108,70%
Mayıs	55,61	55,61-59,95	59,06	6,20%	121,70%
Haziran	59,06	59,06-63,66	62,72	6,20%	135,40%
Toplam Ortalama	55,64833333		57,0917		
Toplam Ortalama %					114,28%

Kaynak: OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023- Long Forecast. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Grafik 7 2020-2024 yılları arasında kapanış fiyatları yıllık ortalamasını yıl bazında göstermektedir.

Grafik 7. 2020-2024 Aylık Kapanış Fiyatları Toplamının Yıllık Ortalamasına Göre Fiyat Tahminleri

Kaynak: OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023 - Long Forecast. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

4.2. Mayıs 2020 The Economy Forecast Agency WTI Petrol Fiyat Tahminleri (2020-2024)

Dünya petrol fiyatları arasında WTI endeks fiyatları da önemli bir gösterge olup, özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Batı ülkelerinin petrol piyasalarını etkilemektedir. Tablo 13'te yer alan The Economy Forecast Agency'in tahminlerine göre, 2020'de WTI açılış fiyatının ortalama 37,02 ABD doları ve kapanış fiyatının 35,55 ABD doları olacağı yönünde Nisan ve Mayıs 2020 konjonktürü göz önünde bulundurularak tahmin edilmiştir.

Tablo 13. 2020 Yılı WTI Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Mayıs	19,69	18,05-38,73	38,16	93,80%	93,80%
Haziran	38,16	38,16-41,14	40,53	6,20%	105,80%
Temmuz	40,53	37,45-40,53	38,02	-6,20%	93,10%
Ağustos	38,02	35,13-38,02	35,66	-6,20%	81,10%
Eylül	35,66	32,95-35,66	33,45	-6,20%	69,90%
Ekim	33,45	30,91-33,45	31,38	-6,20%	59,40%
Kasım	31,38	31,38-33,83	33,33	6,20%	69,30%
Aralık	33,33	33,33-34,45	33,94	1,80%	72,40%
Toplam Ortalama	37,02		35,55875		
Toplam Ortalama %					80,60%

Kaynak: OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023 - Long Forecast. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Tablo 14'te fiyatların 2020 yılına göre daha düşük olacağı öngörülmüştür. Tahminlere göre, WTI açılış fiyatı 34,14 ve kapanış fiyatı 34,08 ABD doları olarak tahmin edilmiştir.

Tablo 14. 2021 Yılı WTI Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	33,94	33,50-34,52	34,01	0,20%	72,70%
Şubat	34,01	32,84-34,01	33,34	-2,00%	69,30%
Mart	33,34	33,24-34,26	33,75	1,20%	71,40%
Nisan	33,75	31,19-33,75	31,66	-6,20%	60,80%
Mayıs	31,66	31,66-34,12	33,62	6,20%	70,70%
Haziran	33,62	31,07-33,62	31,54	-6,20%	60,20%
Temmuz	31,54	31,54-33,84	33,34	5,70%	69,30%
Ağustos	33,34	33,34-35,94	35,41	6,20%	79,80%
Eylül	35,41	35,12-36,18	35,65	0,70%	81,10%
Ekim	35,65	35,65-38,43	37,86	6,20%	92,30%
Kasım	37,86	34,98-37,86	35,51	-6,20%	80,30%
Aralık	35,51	32,81-35,51	33,31	-6,20%	69,20%
Toplam Ortalama	34,14		34,08333		
Toplam Ortalama %					73,09%

Kaynak: OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023- Long Forecast. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Tablo 15'te 2022 yılı fiyatları 2021 yılına göre daha iyimser olsa da sadece açılış fiyatı +1,38 ABD doları artışı ile 35,52 ABD doları, kapanış fiyatı ise 36,05 ABD doları olacağı öngörülmüştür.

Tablo 15. 2022 Yılı WTI Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	33,31	30,77-33,31	31,24	-6,20%	58,70%
Şubat	31,24	31,24-33,68	33,18	6,20%	68,50%
Mart	33,18	31,05-33,18	31,52	-5,00%	60,10%
Nisan	31,52	31,52-33,97	33,47	6,20%	70,00%
Mayıs	33,47	33,47-35,14	34,62	3,40%	75,80%
Haziran	34,62	34,62-37,32	36,77	6,20%	86,70%
Temmuz	36,77	33,97-36,77	34,49	-6,20%	75,20%
Ağustos	34,49	34,49-37,18	36,63	6,20%	86,00%
Eylül	36,63	36,63-38,64	38,07	3,90%	93,30%
Ekim	38,07	38,07-41,04	40,43	6,20%	105,30%
Kasım	40,43	40,43-43,14	42,5	5,10%	115,80%
Aralık	42,5	42,50-45,82	45,14	6,20%	129,30%
Toplam Ortalama	35,52		36,505		
Toplam Ortalama %					85,39%

Kaynak: OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023 - Long Forecast. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Tahminlere göre, 2023 yılı 2020,2021 ve 2022 yıllarına göre daha iyi olacağı yönündedir. 2023 WTI açılış fiyatı 42,87 ABD doları ve kapanış ortalama fiyatı yıl bazlı toplamında 42,91 ABD dolar civarında olacaktır.

Tablo 16. 2023 Yılı WTI Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	45,14	43,14-45,14	43,8	-3,00%	122,40%
Şubat	43,8	43,80-46,83	46,14	5,30%	134,30%
Mart	46,14	43,98-46,14	44,65	-3,20%	126,80%
Nisan	44,65	43,18-44,65	43,84	-1,80%	122,70%
Mayıs	43,84	41,41-43,84	42,04	-4,10%	113,50%
Haziran	42,04	39,18-42,04	39,78	-5,40%	102,00%
Temmuz	39,78	39,29-40,49	39,89	0,30%	102,60%
Ağustos	39,89	39,07-40,27	39,67	-0,60%	101,50%
Eylül	39,67	39,67-42,76	42,13	6,20%	114,00%
Ekim	42,13	42,13-44,92	44,26	5,10%	124,80%
Kasım	44,26	42,42-44,26	43,07	-2,70%	118,70%
Aralık	43,07	43,07-46,43	45,74	6,20%	132,30%
Toplam Ortalama	42,87		42,9175		
Toplam Ortalama %					117,97%

Kaynak: OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023- Long Forecast. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

2024 yılı tahminlerinde WTI fiyatlarında önceki yıllara göre daha fazla bir yükseliş söz konusu olacağı öngörülmüştür. 2024 Ocak ve 2024 Haziran ayları arasındaki değerlendirilmede WTI petrol açılış fiyatının 47,33 ABD doları ve kapanış fiyatının ise 48,71 ABD doları olacağı öngörülmüştür.

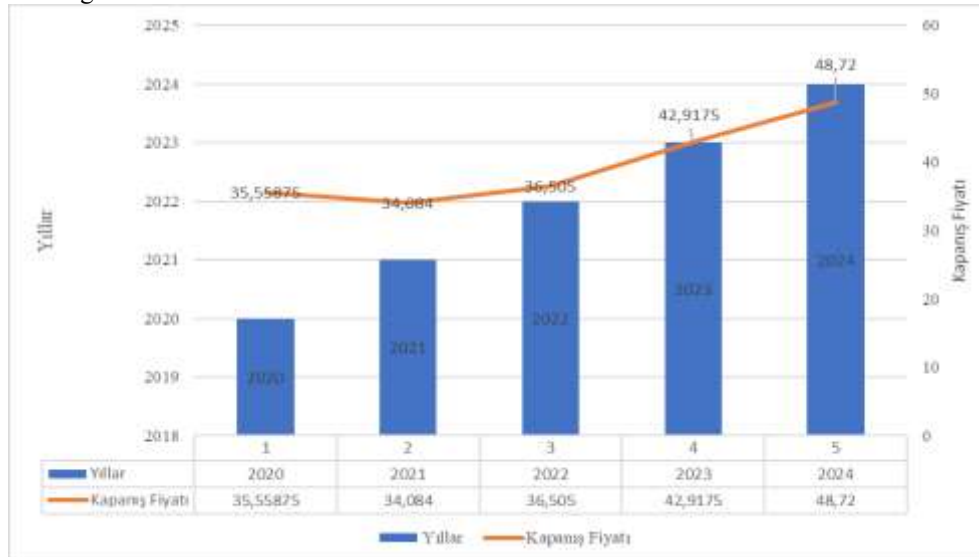
Tablo 17. 2024 Yılı WTI Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	45,74	45,74-49,31	48,58	6,20%	146,70%
Şubat	48,58	44,89-48,58	45,57	-6,20%	131,40%
Mart	45,57	44,49-45,85	45,17	-0,90%	129,40%
Nisan	45,17	45,17-48,68	47,96	6,20%	143,60%
Mayıs	47,96	47,96-51,69	50,93	6,20%	158,70%
Haziran	50,93	50,93-54,90	54,09	6,20%	174,70%
Toplam Ortalama	47,33		48,71667		
Toplam Ortalama %					147,42%

Kaynak: OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023- Long Forecast. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Grafik 8'deki veriler WTI 2020-2024 kapanış fiyatlarını göstermektedir.

Grafik 8. WTI Petrol Fiyatları 2020-2024 Aylık Kapanış Fiyatları Toplamının Yıllık Ortalamasına Göre Olan Göstergeleri

Kaynak: OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023- Long Forecast. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

4.3. Haziran 2020 The Economy Forecast Agency Petrol Fiyat Tahminleri (2020-2024)

18 Mayıs 2020 tarihinde OPEC petrol fiyatı 26,54 ABD doları ve WTI petrol fiyatı 33,30 ABD dolardan işlem görmesi doğal olarak Nisan ayı analizleri ile 2020-2024 yılları arasındaki petrol fiyatlarına ilişkin öngörülerini de etkilemiştir. Petrol fiyatlarının 10 Haziran 2020¹⁰'de % -1,55 oranında düşüş ile 40,54 ABD dolarından işlem görmüştür. WTI petrol fiyatları da % -1,64 oranında düşüş sonrası işlem fiyatı 38,30 ABD dolarında seyretmiştir. Mayıs ve Haziran ayları karşılaştırıldığında ise petrol fiyatında 14 ABD doları bir artış olduğu görülmektedir. WTI fiyatında ise Mayıs ayına oranla Haziran'da 5 ABD doları bazında bir artış olduğu gözlenmektedir (*Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024 - Long Forecast, 2020*). Covid-19 ve Suudi Arabistan ve Rusya arasındaki fiyat çatışması sırasında olumsuz etkilenen piyasalar baz alınarak yapılan analizlerin aksine Haziran ayında dünya ekonomisindeki 2020 yılı içinde % -7,7 oranındaki küçülmeye rağmen (Richter, 2020) petrol fiyatlarındaki kısmi canlanmalar ile The Economy Forecast Agency'nin 2020 ve sonrası için 4 yılı kapsayan yıllara ait fiyat tahminlerinde de farklı değişiklikler olmuştur.

The Economy Forecast Agency'nin yeni fiyat tahminleri aşağıda yeniden tablolaştırılmıştır.

Tablo 18'de petrol açılış fiyatının 37,02 ABD doları ve kapanış fiyatının 50,165 ABD doları olacağı öngörülmektedir.

Tablo 18. 2020 Yılı Dünya Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Haziran	38,6	38,26-46,96	46,27	19,90%	19,90%
Temmuz	46,27	46,27-49,88	49,14	6,20%	27,30%
Ağustos	49,14	49,14-52,97	52,19	6,20%	35,20%
Eylül	52,19	52,19-55,26	54,44	4,30%	41,00%
Ekim	54,44	50,29-54,44	51,06	-6,20%	32,30%
Kasım	51,06	47,17-51,06	47,89	-6,20%	24,10%
Aralık	47,89	44,25-47,89	44,92	-6,20%	16,40%
Toplam Ortalama	37,02		50,165		
Toplam Ortalama %					28,03%

Kaynak: Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024- Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Tablo 19'da petrol açılış fiyatının 47,11 ABD doları ve kapanış fiyatının 47,74 ABD doları olacağı öngörülmektedir.

Tablo 19. 2021 Yılı Dünya Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	44,92	44,92-48,22	47,51	5,80%	23,10%
Şubat	47,51	47,51-49,99	49,25	3,70%	27,60%
Mart	49,25	48,07-49,53	48,8	-0,90%	26,40%
Nisan	48,8	48,34-49,82	49,08	0,60%	27,20%
Mayıs	49,08	47,85-49,31	48,58	-1,00%	25,90%
Haziran	48,58	44,89-48,58	45,57	-6,20%	18,10%
Temmuz	45,57	45,43-46,81	46,12	1,20%	19,50%
Ağustos	46,12	42,61-46,12	43,26	-6,20%	12,10%
Eylül	43,26	43,26-45,70	45,02	4,10%	16,60%
Ekim	45,02	45,02-48,53	47,81	6,20%	23,90%
Kasım	47,81	47,81-50,15	49,41	3,30%	28,00%
Aralık	49,41	49,41-53,26	52,47	6,20%	35,90%
Toplam Ortalama	47,11083333		47,74		
Toplam Ortalama %					23,69%

Kaynak: Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024- Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

¹⁰ Güncel fiyatlar 10 Haziran 2020, Türkiye saati ile 16.00 itibarıyla alınmıştır.

Tablo 20’de petrol açılış fiyatının 49,37 ABD doları ve kapanış fiyatının 49,85 ABD doları olacağı öngörülmektedir.

Tablo 20. 2022 Yılı Dünya Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	52,47	48,48-52,47	49,22	-6,20%	27,50%
Şubat	49,22	45,48-49,22	46,17	-6,20%	19,60%
Mart	46,17	42,66-46,17	43,31	-6,20%	12,20%
Nisan	43,31	43,31-46,69	46	6,20%	19,20%
Mayıs	46	44,69-46,05	45,37	-1,40%	17,50%
Haziran	45,37	45,37-48,90	48,18	6,20%	24,80%
Temmuz	48,18	48,18-51,39	50,63	5,10%	31,20%
Ağustos	50,63	50,63-53,05	52,27	3,20%	35,40%
Eylül	52,27	50,12-52,27	50,88	-2,70%	31,80%
Ekim	50,88	50,88-53,74	52,95	4,10%	37,20%
Kasım	52,95	52,95-55,86	55,03	3,90%	42,60%
Aralık	55,03	55,03-59,15	58,28	5,90%	51,00%
Toplam Ortalama	49,37333333		49,8575		
Toplam Ortalama %					29,17%

Kaynak: Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024- Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Tablo 21’de petrol açılış fiyatının 64,52 ABD doları ve kapanış fiyatının 65,31 ABD doları olacağı öngörülmektedir.

Tablo 21. 2023 Yılı Dünya Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	58,28	58,28-62,82	61,89	6,20%	60,30%
Şubat	61,89	61,89-66,72	65,73	6,20%	70,30%
Mart	65,73	65,73-68,36	67,35	2,50%	74,50%
Nisan	67,35	67,35-72,16	71,09	5,60%	84,20%
Mayıs	71,09	68,05-71,09	69,09	-2,80%	79,00%
Haziran	69,09	66,34-69,09	67,35	-2,50%	74,50%
Temmuz	67,35	63,80-67,35	64,77	-3,80%	67,80%
Ağustos	64,77	60,61-64,77	61,53	-5,00%	59,40%
Eylül	61,53	60,36-62,20	61,28	-0,40%	58,80%
Ekim	61,28	60,18-62,02	61,1	-0,30%	58,30%
Kasım	61,1	61,10-65,86	64,89	6,20%	68,10%
Aralık	64,89	64,89-68,77	67,75	4,40%	75,50%
Toplam Ortalama	64,52916667		65,31833333		
Toplam Ortalama %					69,23%

Kaynak: Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024- Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Tablo 22’de petrol açılış fiyatının 69,75 ABD doları ve kapanış fiyatının 70,94 ABD doları olacağı öngörülmektedir.

Tablo 22. 2024 Yılı Dünya Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	67,75	65,74-67,75	66,74	-1,50%	72,90%
Şubat	66,74	66,74-70,63	69,59	4,30%	80,30%
Mart	69,59	69,59-75,01	73,9	6,20%	91,50%
Nisan	73,9	68,28-73,90	69,32	-6,20%	79,60%
Mayıs	69,32	68,35-70,43	69,39	0,10%	79,80%
Haziran	69,39	69,39-72,67	71,6	3,20%	85,50%
Temmuz	71,6	71,60-77,18	76,04	6,20%	97,00%
Toplam Ortalama	69,75571429		70,94		
Toplam Ortalama %					83,80%

Kaynak: Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024- Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Grafik 9 2020-2024 yılları arasında kapanış fiyatları ortalama baz alındığında yıllık fiyat tahminlerini göstermektedir.

Grafik 9. 2020-2024 Aylık Kapanış Fiyatları Toplamının Yıllık Ortalamasına Göre Fiyat Tahminleri

Kaynak: Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024- Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

4.4. Haziran 2020 The Economy Forecast Agency WTI Petrol Fiyat Tahminleri (2020-2024)

Tablo 23'te petrol açılış fiyatının 44,13 ABD doları ve kapanış fiyatının 44,57 ABD doları olacağı öngörülmektedir.

Tablo 23. 2020 Yılı WTI Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Haziran	35,56	35,28-44,95	44,29	24,60%	24,60%
Temmuz	44,29	44,29-47,75	47,04	6,20%	32,30%
Ağustos	47,04	47,04-50,71	49,96	6,20%	40,50%
Eylül	49,96	46,16-49,96	46,86	-6,20%	31,80%
Ekim	46,86	43,29-46,86	43,95	-6,20%	23,60%
Kasım	43,95	40,61-43,95	41,23	-6,20%	15,90%
Aralık	41,23	38,09-41,23	38,67	-6,20%	8,70%
Toplam Ortalama	44,13		44,57143		
Toplam Ortalama %					25,34%

Kaynak: Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024- Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Tablo 24'te petrol açılış fiyatının 41,17 ABD doları ve kapanış fiyatının 41,83 ABD doları olacağı öngörülmektedir.

Tablo 24. 2021 Yılı WTI Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	38,67	38,67-41,69	41,07	6,20%	15,50%
Şubat	41,07	41,07-42,45	41,82	1,80%	17,60%
Mart	41,82	41,28-42,54	41,91	0,20%	17,90%
Nisan	41,91	40,46-41,91	41,08	-2,00%	15,50%
Mayıs	41,08	40,97-42,21	41,59	1,20%	17,00%
Haziran	41,59	38,42-41,59	39,01	-6,20%	9,70%
Temmuz	39,01	39,01-42,05	41,43	6,20%	16,50%
Ağustos	41,43	38,28-41,43	38,86	-6,20%	9,30%
Eylül	38,86	38,86-41,70	41,08	5,70%	15,50%
Ekim	41,08	41,08-44,28	43,63	6,20%	22,70%
Kasım	43,63	43,27-44,59	43,93	0,70%	23,50%
Aralık	43,93	43,93-47,35	46,65	6,20%	31,20%
Toplam Ortalama	41,17		41,83833		
Toplam Ortalama %					17,66%

Kaynak: Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024- Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Tablo 25'te petrol açılış fiyatının 42,78 ABD doları ve kapanış fiyatının 43,04 ABD doları olacağı öngörülmektedir.

Tablo 25. 2022 Yılı WTI Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	46,65	43,10-46,65	43,76	-6,20%	23,10%
Şubat	43,76	40,43-43,76	41,05	-6,20%	15,40%
Mart	41,05	37,92-41,05	38,5	-6,20%	8,30%
Nisan	38,5	38,50-41,50	40,89	6,20%	15,00%
Mayıs	40,89	38,26-40,89	38,84	-5,00%	9,20%
Haziran	38,84	38,84-41,87	41,25	6,20%	16,00%
Temmuz	41,25	41,25-43,30	42,66	3,40%	20,00%
Ağustos	42,66	42,66-45,98	45,3	6,20%	27,40%
Eylül	45,3	41,85-45,30	42,49	-6,20%	19,50%
Ekim	42,49	42,49-45,80	45,12	6,20%	26,90%
Kasım	45,12	45,12-47,59	46,89	3,90%	31,90%
Aralık	46,89	46,89-50,55	49,8	6,20%	40,00%
Toplam Ortalama	42,78		43,04583		
Toplam Ortalama %					21,06%

Kaynak: Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024- Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Tablo 26'da petrol açılış fiyatının 52,36 ABD doları ve kapanış fiyatının 48,33 ABD doları olacağı öngörülmektedir.

Tablo 26. 2023 Yılı WTI Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	49,8	49,80-53,15	52,36	5,10%	47,20%
Şubat	52,36	52,36-56,44	55,61	6,20%	56,40%
Mart	55,61	53,15-55,61	53,96	-3,00%	51,70%
Nisan	53,96	53,96-57,69	56,84	5,30%	59,80%
Mayıs	56,84	54,18-56,84	55	-3,20%	54,70%
Haziran	55	53,20-55,00	54,01	-1,80%	51,90%
Temmuz	54,01	51,01-54,01	51,79	-4,10%	45,60%
Ağustos	51,79	48,27-51,79	49	-5,40%	37,80%
Eylül	49	48,40-49,88	49,14	0,30%	38,20%
Ekim	49,14	48,14-49,60	48,87	-0,50%	37,40%
Kasım	48,87	48,87-52,68	51,9	6,20%	46,00%
Aralık	51,9	51,90-55,34	54,52	5,00%	53,30%
Toplam Ortalama	52,36		52,75		
Toplam Ortalama %					48,33%

Kaynak: Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024- Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Tablo 27'de petrol açılış fiyatının 56,37 ABD doları ve kapanış fiyatının 57,54 ABD doları olacağı öngörülmektedir.

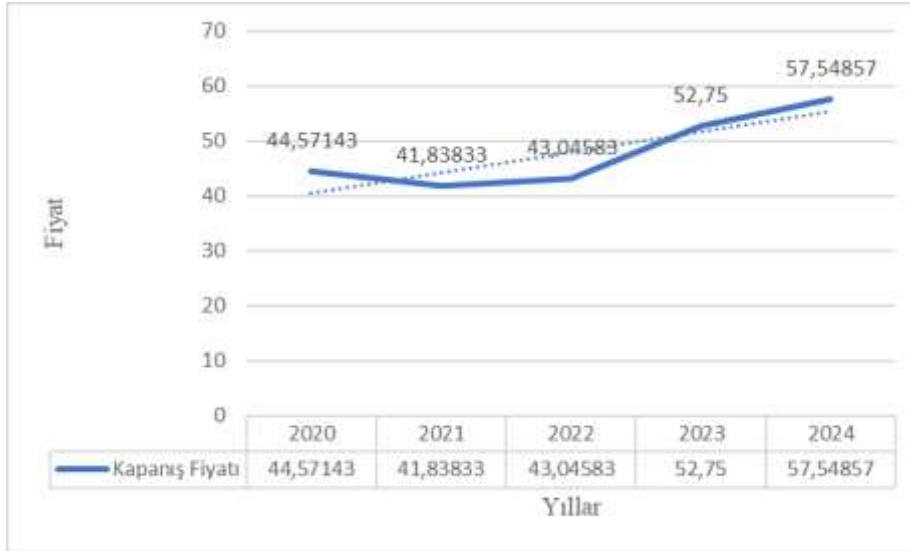
Tablo 27. 2024 Yılı WTI Petrol Fiyatları Tahminleri

Aylar	Açılış	En düşük-En Yüksek	Kapanış	Aylık %	Toplam %
Ocak	54,52	52,26-54,52	53,06	-2,70%	49,20%
Şubat	53,06	53,06-57,20	56,35	6,20%	58,50%
Mart	56,35	56,35-60,74	59,84	6,20%	68,30%
Nisan	59,84	55,29-59,84	56,13	-6,20%	57,80%
Mayıs	56,13	54,81-56,47	55,64	-0,90%	56,50%
Haziran	55,64	55,64-59,97	59,08	6,20%	66,10%
Temmuz	59,08	59,08-63,68	62,74	6,20%	76,40%
Toplam Ortalama	56,37		57,54857		
Toplam Ortalama %					61,83%

Kaynak: Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024- Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Grafik 10'da 2020-2024 yılları arasında WTI petrol kapanış fiyatları ortalama baz alındığında yıllık fiyat tahminlerini göstermektedir.

Grafik 10. WTI Petrol Fiyatları 2020-2024 Aylık Kapanış Fiyatları Toplamının Yıllık Ortalamasına Göre Fiyat Tahminleri

Kaynak: Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024- Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

5. SONUÇ

Mart 2020'de Suudi Arabistan ve Rusya arasında 2020 Mart ayı başında başlayan kriz, Nisan ayı içinde çözüme kavuşmuş olmasına rağmen doğrudan petrol piyasalarını etkilemiştir. Ayrıca, uluslararası petrol piyasaları bu antlaşmanın ileride yeni çatışma riskleri taşıdığını varsayarak Suudi Arabistan ve Rusya arasındaki “ateşkese” temkinli yaklaşmaktadırlar.

Covid-19 salgınına bağlı küresel boyutta yaşanan sosyo-ekonomik durgunluk ve kırılganlık durumunun sürmesi özellikle 2020 içinde petrol piyasalarının istikrarlı hareket etmesini engellemiştir. 2020 yılını baz alan ileriki yıllara ilişkin tahminler de doğal olarak petrol fiyatlarının yüksek seviyelere yakın bir zaman dilimi içinde ulaşamayacağı şeklinde yoğunlaşmaktadır. Haziran ayı petrol fiyatları baz alındığında, OPEC fiyatlarının 2020-2024 yılları için 50-75 ABD doları, WTI petrol fiyatlarının ise 2020-2024 yılları arasında bile 40-60 ABD doları civarında seyredeceği şeklindedir. Ancak 10 Haziran 2020 tarihindeki OPEC petrol fiyatı 40,54 ABD doları ve WTI petrol fiyatı 38,30 ABD doları baz alınarak yapılan tahminlere, petrol fiyatlarının 15 Haziran 2020'de¹¹ tekrardan düşmesi ile tüm tahmin tablolarını yeniden değiştirmiştir. Bu da düşme ve dereceli artma eğiliminde olan petrol fiyatlarının özellikle petrol ihraç eden ülkeler ve petrol piyasasından gelir elde eden Çokuluslu Petrol Şirketleri için şimdilik istenilen kâr beklentilerini vermeyeceği yönündedir. Doğal olarak, 2020-2024 yılı arasındaki petrol fiyat tahminleri petrolün varil fiyatının iniş ve yükselişi ile değişebilmektedir.

Bununla beraber, tüm piyasalar gibi petrol piyasalarının da her zaman spekülasyon tepkilere açık olduğunu unutmamak gerekir. Covid-19 salgını kontrol altına alındığında, herhangi bir koruyucu aşı veya ilaç bulunduğu ve ülkelerin normalleşme süreçleri çerçevesinde, sosyo-ekonomik hayatın normale dönmesi durumunda 2020 yılının ilk 6 ayı içinde düşük fiyatlar ile eğri çizen petrol fiyatlarının daha fazla yükselmesi söz konusu olabilir. Doğal olarak, petrolün daha yüksek fiyatlardan satılması Suudi Arabistan ve Rusya gibi petrol ihracatından önemli bir ulusal gelir elde eden ülkeler için bir avantaj olarak değerlendirilirken bu durum petrol ithalatçısı ülkeler için bir

¹¹ 15 Haziran 2020 (Türkiye saati ile saat 13'te) petrol fiyatları: OPEC % -2,71 düşüyle 37,68 ABD doları ve WTI % -4,08 düşüyle 34,78 ABD dolarından işlem görmüştür. Bkz. *OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023- Long Forecast*. (2020, June 15). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

dezavantaj oluşturmaktadır. Ancak, makro düzeyde art ve eksileri yan yana konduğunda petrol ithal eden ülkeler için ulusal bütçelerinden petrole ayırdıkları payın yanında günümüzde Covid-19 salgının yarattığı sosyo-ekonomik eksi ve dezavantajların daha büyük olduğu görülmektedir. Bu nedenle, petrol ithalatçısı ülkeler, Covid-19 salgının yarattığı sosyo-ekonomik baskıdan kurtulup, normalleşme dönemine geri dönülmesi durumunda, petrol fiyatlarının göreceli artmasından geçmişte olduğu gibi ekonomilerinin normale dönme koşulu içinde çok da rahatsız olmayacağı ileri sürülebilir.

KAYNAKÇA

Adesina, O. (2020, May 2). *The time crude oil became cheaper than water* | Nairametrics. <https://Nairametrics.Com/>. <https://nairametrics.com/2020/05/02/the-time-crude-oil-became-cheaper-than-water/>

Amadeo, K. (2020, May 12). *Crude Oil Price Prediction*. thebalance.com. <https://www.thebalance.com/oil-price-forecast-3306219#citation-29>

BP. (2019). *Oil – BP Statistical Review of World Energy 2019*. <https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2019-oil.pdf>

Bussewitz, C. (2020, April 22). *Q&A: Oil prices hit new lows as economic pain deepens*. AP News. <https://apnews.com/3f322ec91ad35b51312156d80c3902ed>

Cheaper than bottled water: Oil price goes negative as demand collapses, Wall Street dips - Business News. (2020, April 20). India Today. <https://www.indiatoday.in/business/story/wti-oil-slumps-to-lowest-since-1986-at-10-34-a-barrel-1669166-2020-04-20>

Cohen, A. (2020, April 29). *Oil Prices May Recover Before 2021*. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/arielcohen/2020/04/29/oil-prices-may-recover-before-2021/#2a1f2f341dd6>

Donald Trump: Trump hails OPEC agreement to cut oil production for saving US energy jobs, Energy News, ET EnergyWorld. (2020, April 13). Energyworld.Com. <https://energy.economictimes.indiatimes.com/news/oil-and-gas/trump-hails-opec-agreement-to-cut-oil-production-for-saving-us-energy-jobs/75114718>

Egan, M. (2020, March 9). *Oil prices crash by most since 1991 as Saudi Arabia launches price war - CNN*. CNN Business. <https://edition.cnn.com/2020/03/08/investing/oil-prices-crash-opec-russia-saudi-arabia/index.html>

Graham, E. (2020, May 6). *Egyptian billionaire Naguib Sawiris oil prices and airlines*. CNBC. <https://www.cnbc.com/2020/05/06/egyptian-billionaire-naguib-sawiris-oil-prices-and-airlines.html>

Kennedy, C. (2019, September 22). *Russia's Oil Reserves Now Worth \$1.2 Trillion* | OilPrice.com. <https://oilprice.com/Energy/Crude-Oil/Russias-Oil-Reserves-Now-Worth-12-Trillion.html>

Lee, J. (2020, April 14). *The Historic Oil Price Truce Won't Last - The Washington Post*. The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/business/energy/the-historic-oil-price-truce-wont-last/2020/04/12/f635505c-7c82-11ea-a311-adb1344719a9_story.html

Lierop, W. van. (2020, April 5). *After COVID-19, The Oil Industry Will Not Return To "Normal."* Forbes. <https://www.forbes.com/sites/walvanlierop/2020/04/05/after-covid-19-the-oil-industry-will-not-return-to-normal/#2347ae56281e>

Monthly Oil Market Report - PDF download. (2020, April). OPEC. <https://momr.opec.org/pdf-download/>

OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023 - Long Forecast. (2020, June 15). The Economy Forecast Agency. <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

OIL PRICE FORECAST FOR 2020, 2021, 2022 AND 2023- Long Forecast. (2020, May 18). The Economy Forecast Agency. Retrieved May 18, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

Oil Price Forecast For 2020, 2021, 2022, 2023 And 2024 - Long Forecast. (2020, June 10). The Economy Forecast Agency. Retrieved June 10, 2020, from <https://longforecast.com/oil-price-today-forecast-2017-2018-2019-2020-2021-brent-wti>

OPEC: Monthly Oil Market Report. (2020, April). OPEC. https://www.opec.org/opec_web/en/publications/338.htm

OPEC: OPEC proven crude oil reserves, at end 2018 (billion barrels, OPEC share). (2019). OPEC Annual Statistical Bulletin 2019. https://www.opec.org/opec_web/en/data_graphs/330.htm

OPEC: OPEC Share of World Crude Oil Reserves. (2018). OPEC. https://www.opec.org/opec_web/en/data_graphs/330.htm

OPEC: The 7th OPEC and non-OPEC Ministerial Meeting concludes. (2019, December 6). Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC). https://www.opec.org/opec_web/en/press_room/5797.htm

Opec Basket Oil Price Charts | Oilprice.com. (2020, May 18). <https://oilprice.com/oil-price-charts/29>

Real Price of OPEC Basket. (2020). https://www.opec.org/opec_web/static_files_project/media/downloads/data_graphs/MI032020.pdf

Report: Saudi Arabia, Russia continue oil dispute despite 'truce' – Middle East Monitor. (2020, April 22). <https://www.middleeastmonitor.com/20200422-report-saudi-arabia-russia-continue-oil-dispute-despite-truce/>

Richter, F. (2020, June 9). *Chart: Coronavirus Wreaks Havoc on Economic Growth Prospects | Statista.* Statista. https://www.statista.com/chart/21942/revisions-to-gdp-growth-forecasts-due-to-coronavirus/?utm_source=browser&utm_medium=push-notification&utm_campaign=cleverpush-1591780607

Russia Oil Map. (n.d.). Carnegie Endowment for International Peace. Retrieved May 9, 2020, from <https://carnegieendowment.org/publications/interactive/russia-oil-map/>

Russian Government Values Oil Reserves at \$1.2 Trillion - The Moscow Times. (2019, September 20). The Moscow Times. <https://www.themoscowtimes.com/2019/09/20/russian-government-values-oil-reserves-at-1-trillion-a67363>

Shackleton, M. (2020, April 30). *Oil price: futures markets warn it won't recover after coronavirus.* Theconversation. <https://theconversation.com/oil-price-futures-markets-warn-it-wont-recover-after-coronavirus-137556>

Short-Term Energy Outlook (STEO). (2020). https://www.eia.gov/outlooks/steo/pdf/steo_full.pdf

Slav, I. (2020, April 28). *How COVID-19 Will Change Oil Markets Forever | OilPrice.com.* <https://oilprice.com/Energy/Energy-General/How-COVID-19-Will-Change-Oil-Markets-Forever.html>

Stebbins, S. (2019, May 22). *The largest oil reserves in the world are found in these 15 countries.* USA Today. <https://www.usatoday.com/story/money/2019/05/22/largest-oil-reserves-in-world-15-countries-that-control-the-worlds-oil/39497945/>

Sullivan, B. (2020, March 30). *A barrel of oil is now cheaper than a pint of beer in Canada*. CNBC. <https://www.cnbc.com/2020/03/30/a-barrel-of-oil-is-now-cheaper-than-a-pint-of-beer-in-canada.html>

Watkins, S. (2020, March 16). *Russia Makes Move On Antarctica's 513 Billion Barrels Of Oil* | OilPrice.com. Oil Price. <https://oilprice.com/Energy/Crude-Oil/Russia-Makes-Move-On-Antarcticas-513-Billion-Barrels-Of-Oil.html>

Zoellner, D. (2020, April 20). *Oil prices dive more than 100% to minus \$37 as demand collapses during coronavirus pandemic* | The Independent. Independent. <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/oil-price-us-record-low-coronavirus-crude-stock-barrel-latest-a9475116.html>